

การออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา
Souvenir and Package design to promote tourism
in Dan Kwian Pottery Village, Nakhon Ratchasima Province

ปอยหลวง บุญเจริญ¹ และ ณัฏฐริกา กงสะกุ²
Poyluang Bunjaroen and Nattarika Kongsaku

Article History

Received: 07-03-2022

Revised: 23-05-2022

Accepted: 15-07-2022

บทคัดย่อ

การออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อพัฒนาของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจากแหล่งข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์สรุป เปรียบเทียบและจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลในเชิงลึก เพื่อหาแนวทางในการออกแบบ ประเมินผล สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชุมชนที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นของที่ระลึกได้ประกอบด้วย อัตลักษณ์จากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติบริเวณริมลำน้ำมูล เรียกว่า “กุด” อัตลักษณ์ที่พบจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นประกอบด้วย ชุมประตู่แจกันคู่ ชุมประตู่ชุมชน และเตาหลอมใจ รวมถึงอัตลักษณ์ทางวิถีชีวิตและภูมิปัญญาได้แก่ ลักษณะวิถีชีวิต เครื่องนุ่งห่ม และท่าทางของช่างในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนควบคู่ไปกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ผลจากการสำรวจความต้องการสินค้าของที่ระลึกเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนของนักท่องเที่ยว 5 ลำดับแรก ประกอบด้วย กระถางต้นไม้ แม่เหล็กติดตู้เย็น จี๋เครื่องประดับ จานรองแก้ว และกระเป๋าผ้า ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปออกแบบและพัฒนาเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบประเมินความคิดเห็นพบว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.14 ความคิดเห็นต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.22 และมีผลการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน ที่มีต่อรูปแบบ

¹⁻² อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
Lecturer, Industrial Design, Faculty of Architecture and Creative Arts, Rajamangala University of Technology Isan
E-mail: Poyluang.bu@rmuti.ac.th *Corresponding author

ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจต่อของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.35

คำสำคัญ: ของที่ระลึก บรรจุภัณฑ์ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ส่งเสริมการท่องเที่ยว อัตลักษณ์ชุมชน

Abstract

Design of souvenirs and packaging to promote tourism in Dan Kwian Pottery Village Nakhon Ratchasima Province. The objective is to study the cultural identity of Dan Kwian pottery. Village, Nakhon Ratchasima Province and to develop souvenirs and packaging to promote Travel to Pottery Village, Dan Kwian, Nakhon Ratchasima Province. The researcher studied and Collect research-related information from sources through papers. Related research Interview and ask for opinions of the sample for analysis. Compare and prioritize in-depth information to find out how to design, evaluate, summarize the research results and advice. The results showed that the cultural identity of the community that can be developed as a souvenir consists of the identity of the natural environment around the Mun River called “Kut”. The identities found in man-made objects consist of double vase arch Community arch and Tao Laom Jai, including lifestyle and wisdom identities, including lifestyle clothing and the gestures of the craftsmen in Dan Kwian pottery production, coupled with the form of Dan Kwian pottery products. The results from the survey of the demand for souvenir products of Dan Kwian pottery of the top 5 tourists consisted of plant pots, refrigerator magnets, Jewelry pendants, coasters and cloth bags. The researcher has designed and developed for the design experts to evaluate. Opinions and found that the overall design of the gift product is very appropriate, with an average of 4.14, the overall design of the gift packaging is very appropriate, at an average of 4.22, and there is The satisfaction score of 30 tourists per souvenir and packaging to promote tourism. Dan Kwian Pottery Village Nakhon Ratchasima Province Most tourists are satisfied with Souvenirs and packaging average 4.35

Keywords: Souvenir, Package, Dan Kwian Pottery Village, Promote tourism, Community identity

บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูงและมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก โดยในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2560-2564) ซึ่งกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ 6 ประเด็น มีเป้าหมายสำคัญในด้านเศรษฐกิจที่จะสร้างรายได้ให้ประเทศ ดังนั้น ในปี

ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติได้ประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ด้วยการเน้นและนำความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่มาสร้างการรับรู้ในวงกว้างแก่ตลาดนักท่องเที่ยวไปสู่การจดจำภาพลักษณ์ได้ง่ายขึ้น โดยในปี พ.ศ.2561 ได้มีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ในหลายพื้นที่และหลากหลายกิจกรรม ซึ่งโครงการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) ถือเป็นหนึ่งในโครงการหนึ่งที่รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาแหล่ง

ท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากโครงการดังกล่าวจะพบว่าการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน 3 ประเด็น ด้วยการส่งเสริม สนับสนุน และเสริมศักยภาพ ให้หมู่บ้านมีความพร้อมในการพัฒนาครบทั้ง 5 ด้าน อันได้แก่ การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ การพัฒนาสถานที่เที่ยว การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร การพัฒนาด้านผู้นำชุมชน และการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ โดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กรมพัฒนาชุมชน, 2561 : 26-29)

หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่ได้รับคามนิยมจากนักท่องเที่ยวมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในเรื่องของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ด้วยอัตลักษณ์ทางเนินดินปั้นที่มีสีสันสวยงามแตกต่างกันออกไปตามอุณหภูมิที่เผา และมีการนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานออกสู่ตลาดอย่างน่าสนใจ ซึ่งในปี พ.ศ.2547 หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน เป็น 1 ใน 4 ของประเทศที่ได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้าน OTOP ต้นแบบ (Knowledge Based Village Cluster) จากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ตลอดจนได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาศักยภาพในด้านอื่น ๆ อยู่เสมอ และในปี พ.ศ.2561 ที่ผ่านมานี้ยังได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) อีกด้วย เนื่องจากหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิม และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีความโดดเด่นน่าสนใจ การปรับเปลี่ยนพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบของที่ระลึกจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต สถานที่ภายในชุมชนให้เกิดความประทับใจตลอดจนเกิดการเห็นคุณค่าในผลิตภัณฑ์ OTOP หรือผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น ซึ่งจะสามารถยกระดับให้เป็นสินค้าที่ระลึกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในวงกว้างได้ในอนาคต

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการเสริมศักยภาพในทุกด้านนั้นมีความสำคัญเพื่อพัฒนาหมู่บ้านหรือ

ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP หรือผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีอัตลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น ซึ่งหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีความพร้อมในการพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก แต่ยังคงได้รับการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีอยู่เดิมเกิดการพัฒนาและยกระดับให้เป็นสินค้าที่ระลึกที่สามารถสื่อสารให้นักท่องเที่ยวเกิดการระลึกถึงและรับรู้ได้ว่าเป็นสินค้าของชุมชนด่านเกวียน และมีสิ่งที่น่าสนใจที่จะต้องหวนกลับมาเพื่อสัมผัสบรรยากาศอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้สินค้าที่ระลึกหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ยังจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างรายได้หลักเข้าสู่ชุมชนอีกด้วย ดังนั้นการพัฒนาของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว แก่หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา จึงเป็นสิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นที่ยอมรับ มีการสื่อสารให้เกิดการรับรู้ไปยังนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษา ออกแบบ และพัฒนาให้มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนระลึกได้ และมีบรรจุภัณฑ์ที่สนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สร้างการบอกต่อเกี่ยวกับเรื่องราววิถีชีวิตที่น่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่งในหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา ให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยวชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ครอบคลุม และพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา

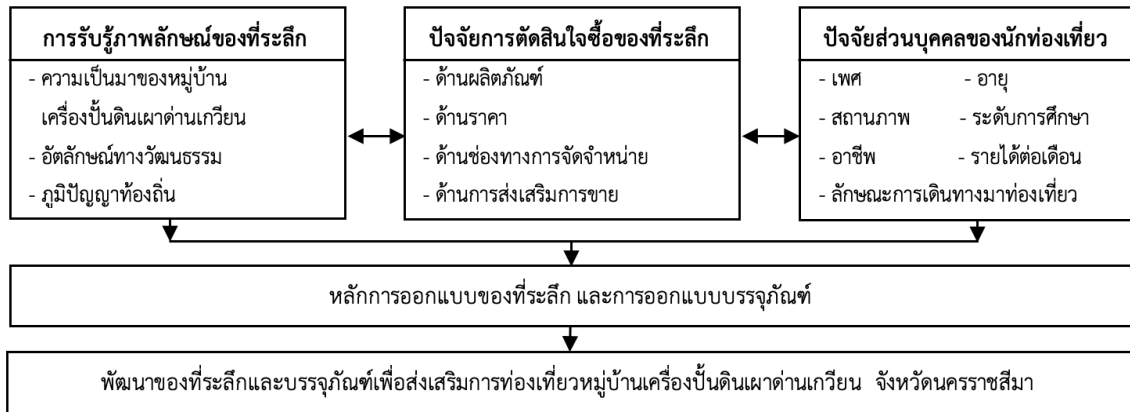
2.2 เพื่อพัฒนาของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาการออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้มีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลก่อนการออกแบบประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้านผู้นำชุมชน และช่างผู้ผลิตในชุมชนเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จำนวน 20 คน นักท่องเที่ยวโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม โดยนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและงานวิจัยตรวจสอบความสอดคล้อง หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในงานวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงกับการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและได้คุณภาพแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ซึ่งจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและแปลผลโดยการพรรณนาข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต(Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(-

Standard Deviation) โดยนำมาเปรียบเทียบและแปลผลตามเกณฑ์ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย และ 1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การศึกษาข้อมูลอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และคนในชุมชน จำนวน 20 คน ถึงสิ่งที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ชุมชนใน 3 ด้าน อันเป็นค่ากลางโดยการจัดอันดับคัดเลือก กลั่นกรอง เสนอแนะร่วมกันเกี่ยวกับความเป็นอัตลักษณ์หนึ่งเดียว และมีความเหมาะสมต่อการผลิต พบว่าอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมชุมชนแต่ละด้านมีดังนี้

1. อัตลักษณ์ในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติของลำน้ำมูลและกุด มีความเหมาะสมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากเป็นแหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนสมัยก่อน จึงนำมาลดทอนรูปแบบให้สามารถนำไปใช้เป็นรูปร่างและลวดลายของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2

รูปแบบจากการถอดอัตลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติของ “กุด” หรือแหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาดั้งเดิมบริเวณลำน้ำมูล

2. อัตลักษณ์ในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นพบว่า มี 3 รูปแบบ คือ ชุมประตู่แจกันคู่ ชุมประตู่ทางเข้าหลัก และเตาหลอมใจ มีความเหมาะสมมาก คิดเป็นร้อยละ 30 เท่า ๆ

กัน ซึ่งถือเป็นสถานที่ที่เป็นภาพจำเชิงประจักษ์ของสภาพพื้นที่ในชุมชน นำเสนอรูปแบบโดยลดทอนขนาดสัดส่วนให้มีความเหมาะสมและสวยงาม ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3

รูปแบบจากการถอดอัตลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นประกอบด้วย ชุมแจกันคู่ ชุมประตู่ในชุมชน และเตาหลอมใจ

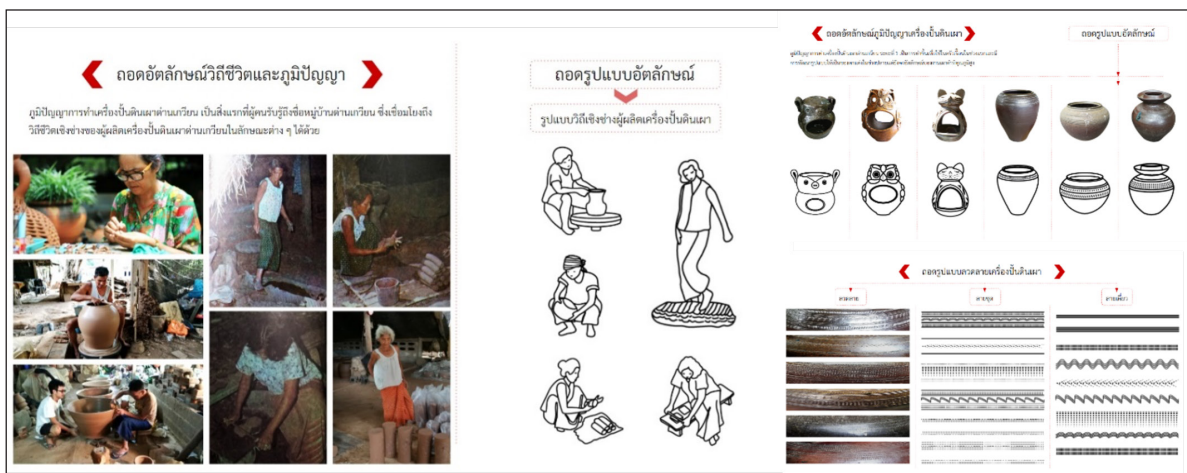

3. อัตลักษณ์ในชุมชนด้านวิถีชีวิตนั้นพบว่าลักษณะทางภูมิปัญญาการทำเครื่องปั้นดินเผา มีความเหมาะสมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80 โดยนำมาลดทอนและผสมผสานรูปแบบให้

สามารถถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยวได้ง่ายต่อการรับรู้และจดจำ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4

รูปแบบจากการถอดอัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิต การแต่งกาย ท่าทางการทำเครื่องปั้นดินเผา และผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผารูปแบบดั้งเดิม

ผลการวิเคราะห์ความต้องการสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยว เพื่อประเมินพฤติกรรมในการเดินทาง และการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกในการท่องเที่ยวสำหรับเป็นแนวทางไปสู่กระบวนการออกแบบ ซึ่งวิเคราะห์สรุปผลข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ของแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 56 ส่วนใหญ่มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ประกอบอาชีพเป็นนักวิชาการ/รับราชการ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และมีรายได้เฉลี่ย 30,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 46 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 76 โดยชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 48 ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 1 วัน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 68 และส่วนใหญ่ตัดสินใจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยดูจากภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

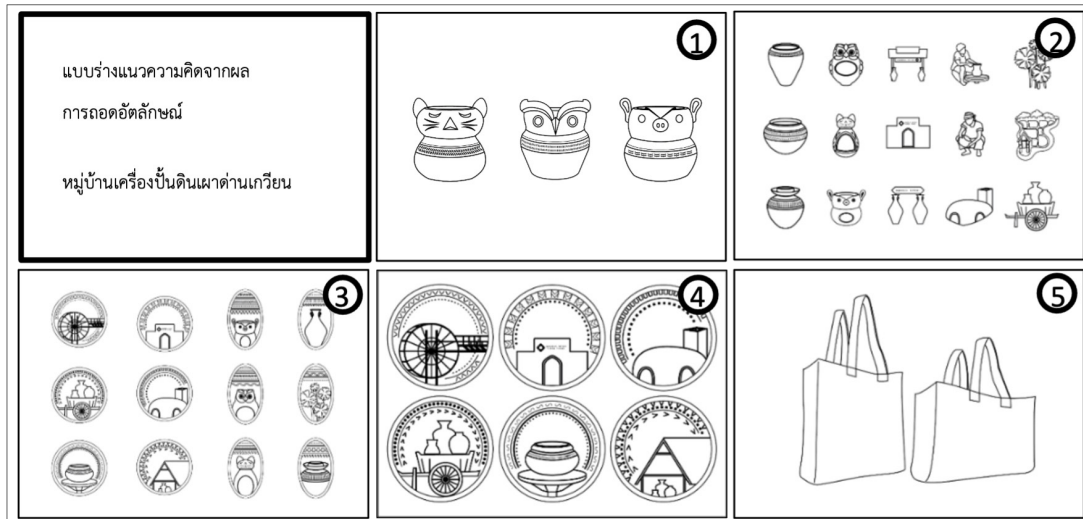
จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความถี่ในการซื้อของฝาก/ของที่ระลึกในบางครั้ง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 66 มีรูปแบบการซื้อเพื่อเป็นของฝาก จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 66 นิยมเลือกซื้อสินค้าที่สื่อให้ระลึกถึงแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 62 โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุดในด้านของความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 38 และส่วนใหญ่ต้องการซื้อสินค้าที่ระลึกเรียงตามลำดับ 5 ลำดับ จากมากไปหาน้อยดังนี้ คือกระถางต้นไม้เป็นของฝาก/ของที่ระลึกหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมาคือเครื่องประดับ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20 แม่เหล็กติดตู้เย็น จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16 จานที่ระลึก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และกระเป๋าผ้า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสรุปที่ได้จากการประเมินพฤติกรรม ในการเดินทาง การตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกในการท่องเที่ยว และผลการถอดรูปแบบอัตลักษณ์ชุมชน ช้างต้นมาวิเคราะห์

ผลเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบให้มีรูปแบบ และ กระบวนการผลิตที่เหมาะสม จนได้แบบร่างผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 5

แบบร่างแนวคิด กระถางต้นไม้(1) แม่เหล็ก(2) จี้เครื่องประดับ(3) จานรองแก้ว(4) และกระเป๋าผ้า(5)

ผลการวิเคราะห์การออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาต้นเกรียน จังหวัด นครราชสีมา จากการนำผลของการถอดแบบอัตลักษณ์มาใช้ร่วม

กับองค์ประกอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ ทำให้ผู้วิจัยได้รูปแบบกราฟิก 3 รูปแบบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

แสดงผลการออกแบบร่างกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์และแนวคิดในการออกแบบ

รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2	รูปแบบที่ 3
ออกแบบโดยการจำลองภาพในการทำเครื่องปั้นดินเผา ด้วยภาพวาดการ์ตูนเชิงกราฟิก	ออกแบบโดยการจัดองค์ประกอบด้วยการจัดวางซ้ำ ด้วยภาพวาดการ์ตูนเชิงกราฟิก	ออกแบบโดยนำแผนที่ชุมชน อันเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหลัก มาใช้ในการออกแบบ

จากการนำรูปแบบดังกล่าวไปสะท้อนข้อมูลลงสู่ชุมชน เพื่อคัดเลือกเป็นแนวทางสำหรับนำไปใช้ร่วมกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ มีผลสรุปความคิดเห็นที่มีต่อการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ 7 รายการ ประกอบด้วย 1) การสื่อถึงหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน 2) เป็นอัตลักษณ์ 3) สวยงามเหมาะสม 4) สร้างการจดจำได้ดี 5) สามารถนำไปใช้ประโยชน์และประยุกต์ใช้งานได้ง่าย 6) สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชน และ 7) มีความร่วมสมัย ซึ่งมีผลสรุปการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและปราชญ์ชุมชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้บนบรรจุภัณฑ์ได้ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมาคือกราฟิกในรูปแบบที่ 1 เหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.01 และกราฟิกในรูปแบบที่ 3 ที่ค่าเฉลี่ย 3.99 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผลิต พบว่ารูปแบบผลิตภัณฑ์กระถางมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่

ค่าเฉลี่ย 4.28 รูปแบบผลิตภัณฑ์แม่เหล็กติดตู้เย็นมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.36 รูปแบบผลิตภัณฑ์จี้เครื่องประดับมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.28 รูปแบบผลิตภัณฑ์จานรองแก้วมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.44 และรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้ามีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.44 และมีผลสรุปการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์พบว่า รูปแบบบรรจุภัณฑ์กระถางมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.48 รูปแบบบรรจุภัณฑ์แม่เหล็กติดตู้เย็นมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.16 รูปแบบบรรจุภัณฑ์จี้เครื่องประดับมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.08 รูปแบบบรรจุภัณฑ์จานรองแก้วมีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.24 และรูปแบบบรรจุภัณฑ์กระเป๋าผ้ามีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.28 ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญไม่มีข้อเสนอแนะให้ปรับแก้ไขในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของรูปแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ และผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา โดยมีรูปแบบดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 6

กระถางที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ภาพที่ 7

แม่เหล็กติดตู้เย็นที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ภาพที่ 8

จี๋เครื่องประดับที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ภาพที่ 9

จานรองแก้วที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ภาพที่ 10

จี๋เครื่องประดับที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ผลการวิเคราะห์รูปแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาตำบลเกวียน จังหวัด นครราชสีมา จากผลการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73 ส่วนใหญ่มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53 ระดับการศึกษา

ปริญญาตรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเป็นนักวิชาการ/รับราชการ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43 และมีรายได้เฉลี่ย 15,001-20,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า

การออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.35 ซึ่งมีผลการวิเคราะห์รายประเด็นประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการออกแบบของที่ระลึกมีความเหมาะสมภาพรวมในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 4.47 ด้านบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกมีความเหมาะสมภาพรวมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.31 ด้านราคามีความเหมาะสมภาพรวมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.23 ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความเหมาะสมภาพรวมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.44 ด้านการส่งเสริมการขายมีความเหมาะสมภาพรวมในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.47 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกและสรุปผลการศึกษารูปแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา ได้ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา พบสิ่งบ่งชี้ถึงอัตลักษณ์ที่สำคัญ 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีความสำคัญในลำดับแรก คือ ลำน้ำมูลที่มีลักษณะคดโค้ง และจอมปลวกขนาดใหญ่ที่ใช้ชุดเพื่อทำเป็นเตาเผาเครื่องปั้นดินเผาในสมัยก่อน ด้านสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น อันถือเป็นเอกลักษณ์และเป็นจุดเด่นสำคัญอันดับแรก คือ ชุมประตู่แก้งคันคู่ ชุมประตู่ทางเข้าเทศบาลด่านเกวียน และเตาหลอมใจ อันเป็นแหล่งเรียนรู้กลางแจ้งที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมได้ตลอดเวลา และด้านวิถีชีวิต ชาวบ้านด่านเกวียนมีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายแต่โดดเด่นในด้านภูมิปัญญาการทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ดังนั้นจึงถือว่าผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่ทำให้คนภายนอกรู้จักหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมาเป็นเวลานาน

2. การพัฒนาของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วยผลของการศึกษาและวิจัย ดังนี้

การกำหนดแนวทางการออกแบบและพัฒนานั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ที่มีอายุระหว่าง

31 – 40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาโท ประกอบอาชีพเป็นนักวิชาการและรับราชการ และมีรายได้เฉลี่ย 30,001 บาท ขึ้นไป มักใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในการเดินทางท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวที่มีภาพลักษณ์ที่สวยงามรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังเป็นกระแสนิยมด้วย มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกในบางครั้ง โดยเลือกจากสินค้า ที่สื่อให้ระลึกถึงแหล่งท่องเที่ยว มีรูปแบบที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์เป็นอันดับแรก และส่วนใหญ่มีความต้องการสินค้าที่ระลึก 5 อันดับ ประกอบด้วย อันดับแรก คือ กระถางต้นไม้ รองลงมาคือ เครื่องประดับ แม่เหล็กติดตู้เย็น จานที่ระลึก และกระเป๋าผ้า ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับ สุธีรา เจริญ (2551) ที่ทำการศึกษายุทธศาสตร์ของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อ.ไชยชัย จ.นครราชสีมา พบว่าผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปเป็นของฝาก/ของที่ระลึก นิยมซื้อสินค้าประเภทของที่ระลึกและประเภทเครื่องใช้ในการปลูกต้นไม้เป็นส่วนใหญ่ โดยพิจารณาจากรูปแบบที่สวยงามเป็นอันดับแรก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอัตลักษณ์เพื่อการออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาข้อมูลอัตลักษณ์ของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์สรุปโดยใช้ประเด็นในการคัดเลือกคือความเป็นอัตลักษณ์หนึ่งเดียวของรูปแบบมีความเหมาะสม สามารถนำมาใช้ในการออกแบบและผลิตจริงได้ในชุมชนเป็นหลัก โดยสะท้อนข้อมูลลงสู่ชุมชนเพื่อร่วมกันคัดเลือก ดังนั้นผู้วิจัยและ คนในชุมชนจึงเลือกข้อมูลอัตลักษณ์ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติอันเป็นอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน คือ ลำน้ำมูลที่มีลักษณะเป็น “กูด” ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญในการทำเครื่องปั้นดินเผามาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ ชุมแก้งคันคู่ ชุมประตู่ทางเข้าเทศบาลตำบลด่านเกวียน และเตาหลอมใจ และอัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิต และภูมิปัญญานั้นมีความสัมพันธ์กันมากจนแทบจะแยกออกจากกันไม่ได้ ดังนั้นชุมชนจึงต้องการสื่อให้เกิดการรับรู้ถึงคุณค่าของสินค้าเครื่องปั้นดินเผาที่ต้องอาศัยความใส่ใจ ความอดทน ทักษะความชำนาญ และระยะเวลาในการทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและรับรู้ได้ผ่านสินค้าของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

และจากการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อกราฟิกที่จะนำมาปรับใช้กับบรรจุภัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ารูปแบบของภาพวาดการ์ตูนเชิงกราฟิกซึ่งใช้หลักการจัดวางแบบซ้ำมีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งมีข้อเสนอแนะว่าเหมาะสมในด้านของความยืดหยุ่นในการนำไปปรับใช้กับสื่อหรือสินค้าในรูปแบบอื่นได้ดี และมีความหลากหลายในการนำเสนอได้มากกว่า

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบที่มีต่อการออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกรูปแบบโดยพิจารณาถึงความสามารถในการผลิตของช่างในชุมชน ความเหมาะสมกับเนื้อดินด่านเกวียนในขั้นตอนการขึ้นรูป และการเผาเป็นหลัก รวมถึงรูปแบบที่จะสื่อถึงชุมชนให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ถึงคุณค่าอัตลักษณ์โดยรวมของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน พบว่าผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ มีความคิดเห็นในภาพรวมถึงการออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ในระดับที่เหมาะสมมาก ทั้งนี้ ยังได้รับข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์ของรูปแบบไปสู่การผลิต ราคาที่จะต้องเกิดขึ้นจากความยากง่ายของการผลิต รวมถึงราคาต้นทุนที่จะเพิ่มขึ้นจากบรรจุภัณฑ์ ซึ่งควรจะต้องให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผลการวิเคราะห์รูปแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา จากการออกแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ที่ผู้วิจัยได้นำรูปแบบผลิตภัณฑ์ไปให้นักท่องเที่ยวประเมินความคิดเห็นต่อสินค้าที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบในระดับมาก โดยเฉพาะการปรับขนาดและน้ำหนักของสินค้าที่ทำให้สามารถนำกลับไปเป็นของฝากของที่ระลึกได้สะดวกในราคาที่ซื้อได้ และมีความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ว่าเป็นการดึงอัตลักษณ์ดั้งเดิมออกมาใช้ได้อย่างเหมาะสม รับรู้ได้ง่าย และชัดเจน สอดคล้องกับ รจนา จันทราสา และคณะ (2560) ที่ได้ทำการศึกษามรดกวัฒนธรรมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กรณี

ศึกษาเครื่องปั้นดินเผาเตาแม่น้ำน้อย สิงห์บุรี พบว่าการตัดสินใจซื้อเครื่องปั้นดินเผาไปใช้เอง และซื้อไปฝากบุคคลอื่น จะคำนึงถึงควมมีคุณค่า ราคา ความแปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร และคำนึงถึงการนำพากลับสะดวก รวมถึงกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อเครื่องปั้นดินเผาที่มีเอกลักษณ์จากเรื่องราวท้องถิ่นมากที่สุด และสอดคล้องกับ ปัทมดา เจริญธรรม (2549) ได้การศึกษารูปแบบบรรจุภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาจังหวัดลพบุรี พบว่าบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ที่มีรูปทรงที่ทันสมัยหลายรูปแบบ และรูปทรงกะทัดรัด นั้นส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลและการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบอัตลักษณ์ของชุมชนสร้างความสนใจให้ทั้งนักท่องเที่ยว คนในชุมชน และช่างผู้ผลิต โดยเกิดมุมมองถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การบรรจุภัณฑ์ และการบอกเล่าถึงวัฒนธรรมในชุมชนที่สามารถดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างมาก ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในด้านการส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนไปสู่การเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ทางภูมิปัญญาในระยะยาวได้ในอนาคต ทั้งนี้ผู้วิจัยยังมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนถึงประเด็นในด้านของราคาและช่องทางการจัดจำหน่ายที่ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายจะต้องเพิ่มช่องทางการขายรวมถึงการตั้งราคาขายให้เป็นมาตรฐานร่วมกัน การเปรียบเทียบรูปลักษณ์ภายนอกกับราคา ที่ควรจะจ่ายจึงจะไม่เกิดขึ้นจากการประเมินมูลค่าของนักท่องเที่ยวเพียงฝ่ายเดียว และควรนำเสนอคุณค่าเชิงคุณภาพที่แตกต่างกันของสินค้าแต่ละประเภท เช่น สินค้าที่มีความบางและไม่มีตำหนิคือสินค้าที่มีความสมบูรณ์ในคุณภาพของผู้ผลิตและตัวสินค้าเอง ส่วนสินค้าที่มีความหนาและมีการซ่อมทำสีมูลค่าก็จะลดลงไปตามลำดับ นอกเหนือจากนั้นยังพบว่าหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในด้านของการทำเครื่องปั้นดินเผาโดยเฉพาะวิถีเชิงช่างของผู้ผลิตที่มีทักษะความชำนาญในการผลิตและสืบทอดภูมิปัญญามาหลายรุ่นจนเกิดเป็นเส้นทางวัฒนธรรมขนาดย่อมในชุมชน แต่ไม่ได้เผยแพร่หรือนำเสนอต่อภายนอกให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง นักท่องเที่ยวจึงรับรู้เพียงว่าด่านเกวียนคือแหล่งขาย

เครื่องปั้นดินเผา หากมีความต้องการก็จะแวะซื้อแล้วเดินทางกลับ
คุณค่าของวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาที่น่าสนใจจึงไม่ได้รับ
ความสำคัญเท่าที่ควร รวมไปถึงปัจจัย ที่เป็นผลกระทบภายนอก
ส่วนอื่นที่ทำให้การหมุนเวียนเศรษฐกิจในชุมชนเครื่องปั้นดินเผา
ด้านเกวียนไม่คึกคักดังเดิม การรับนโยบายเพื่อกระตุ้นให้เกิด
ผลลัพธ์ที่ดีแก่ชุมชนของหน่วยงานราชการนั้นจึงเป็นปัจจัยขัด

เคลื่อนหลักที่ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ผลของการวิจัยนี้
จึงเป็นข้อมูลสำคัญเพียงส่วนหนึ่งที่จะเสนอแนะให้นักวิชาการ
หรือผู้สนใจที่จะพัฒนาองค์ความรู้เชิงวิชาการนำไปต่อยอดให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนต่อไปเพื่อความยั่งยืนที่ชุมชนจะต้องพึ่ง
ตนเองได้ในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาชุมชน. (2561). *คู่มือการดำเนินโครงการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว 8 เส้นทาง*. กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- ปัทมิตา เจริญธรรม. (2549). *รูปแบบบรรจุภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาจังหวัดลพบุรี*. เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รจนา จันทราสา และคณะ. (2560). *การศึกษามรดกวัฒนธรรมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเครื่องปั้นดินเผาเตาแม่ข่ายน้อย ลิงห์บุรี*. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
- สุธีรา เจริญ. (2551). *ทำการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียน อ.ไชยชัย จ.นครราชสีมา*. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา